

VAS ÉS FÉMMUNKÁS

Előfizetési ára: A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Országos Szövetségének Hivatalos Közlönye Cluj-Kolozsvár, Calea Victoriei 59.
 Egész évre 60 Lei, félévre 30 Lei, Megjelenik minden hó 1-én (volt Magyar-utca) — Telefon 484.
 negyedévre 15 L, egyes szám 5 L.

Kizsákmányolt kapitalizmus

Az erdélyi nagytokések magyarnyelvű lapja, a *Keleti Újság* „Ha Ford kibérelné Erdélyt” című vezércikkében kesereg afölött, hogy Romániában semmi sem tevődik az annyira kívánatos többtermelés érdekében. S hogy máshol ez másként van, arról szól a többhasábos cikk.

Fordnak, az autógyárosnak egy amerikai adófelelbezési pörét ismerteti a cikk, mint a többtermelés és az ipari fejlődés legszebb példáját. Az idézett példa szocialista szakszervezeti szempontokból is eléggé érdekes, mert ez Marx tőkeakkumuláció elméletének a legszebb bizonyítéka. Az adópörben arról van szó, hogy Ford még 1919-ben megvette a gyárának kisebbségi részvényeit, csekély 125-szörös árán a részvények eredeti 100 dolláros névértékének. Tizenkétezeröttszáz dollárt fizetett a 40 évvel ezelőtti alakuláskor 100 dollárt érő részvények darabjért, hogy ezáltal saját tulajdonába vegye a kistrészen még részvényesek tulajdonát képező gyárat. Azon tényből, hogy Ford a részvényeseket csak terrorral bírta részvényeik eladására bírni, következtetni lehet arra, hogy a részvények valóságban még a fenti összegnél is sokkal többet értek.

20 millió dollár adót fizettek Couzens szenátor és társai, mint eladó részvényesek az államnak a vásár utáni illetékképpen. Couzens szenátor politikai ellenfele, Melton pénzügyi miniszter azzal felelt az őt támadó szenátornak, hogy kivizsgálta a részvényeladás adóaktáit, melyből az derült ki, hogy Ford az 1913. évi jövedelem alapján taksáltatta meg ezeket a részvényeket, holott 1919-ben vette meg azokat. Ezen 6 év alatt a gyár jövedelme éppen negyészerezöttszáz vagyis 100 millióra emelkedett az évi tiszta haszon a hat év előtti 25 millió dollárról.

30 millió dollár adó megfizetésére ítélte az amerikai bíróság az eladó részvényeseket a fenti megállapítás után, ami 6 milliárd leit tesz ki. Ugy látszik, hogy a hazafiasságot papoló amerikai tokések sem jobbák a többi állambeli kebelbarátjaiknál, akkor, amikor a zsebük hasznára az állam megkárosításáról van szó. Kiderült az is a pörben, hogy a Ford-művekbe a megalkuláskor mindössze 28.000 dollár eredeti tőkét fektettek bele az alapítók s az azutáni befektetés már a haszonból történt. Ma már 100 milliónál is sokkal több az évi tiszta haszna a Ford-gyárnak az évente termelt kétmillió autó után.

Szédületes fejlődés! És mindez 28000 dollár kapitalisztikus fölhasználásával a munkásoktól elvont profitból nőtt ki.

Ma már napi 5 órát dolgoznak a Ford-művek munkásai 4 dollárról 6 dollárra emelt napi fizetésért.

A kapitalista újságnak nagyon tetszik a Ford-művek fejlődése, sőt még jobban a produkált haszon. De Ford azon fölélvél, hogy „folyton csökkenteni kell az áru önköltségi árát, fokozni kell a munkások bérét és a haszonrészesedés bevezetésével vásárlóképeségüket emelni kell”, figyelmen kívül hagyja. A lapot kitarító kapitalistáink pedig éppen Ford fölélének ellenkezőjét cselekszik a gyakorlatban.

Csökkenő munkabér, többtermelés és az évi tiszta haszonnak tisztán tőkés kézben tartása a fölélvél. Munkásaik vásárlóképesége fokozásának, illetve a béreik emelésének még a gondolatától is irtóznak. A munkaidő megrövidítéséről még hallani sem akarnak. Ebből érthető a tőkés cikk burkolt tendenciája is, ami tisztán csak azért íródott, hogy rámutathasson egy

kapitalista fejlődésre és hogy a romániai munkásságnak azon álláspontját domborítsa ki, mely szerint még hallani sem akarnak arról, hogy a munkabér arányban legyen a termeléssel. Pedig ez a legfőbb akadálya nálunk, a cikkíró szerint, a Ford-szerű fejlődésnek.

Hogy gondolja a cikkíró ur, éhes gyomorral, éhbérékért, ócska technikai berendezéssel többet, vagy legalább is annyit lehet termelni, mint amennyit egy technikailag tökéletes amerikai gyárban, a saját autójukon munkába járó, napi 5 órát dolgozó amerikai munkások termelnek? Erre elfelejtett feleletet adni.

„Ha Ford kibérelné Erdélyt”, akkor bizony a mi begyepesedett fejű, reakciós kapitalistáinknak és ósdi gyáraiknak meghuzhatnák a halálharangot. Ezt illene tudni a (d. s.) jelzés mögé buvó Dressberg Simon urnak is, aki akkor Fordnak írta jobb fizetésért a jelenlegi gazdái elleni cikkeit.

Sőt talán a kapitalistáknak a munkások általi kizsákmányolásáról is írhatna. Szegény kizsákmányolt erdélyi kapitalisták!

A papir türelmes.

Nacionalista szervezkedés a munkásság hőrére

A különböző nemzeti kisebbségek tehetség-telen vezetői a munkásság soraira is már több-izben kivetették hálójukat, hogy a munkástömegek nagyszámával földuzzassák sorikat s ha más eredményt nem is tudnak fölmutatni, de osztályuk érdekeinek megfelelően legalább a munkásságnak nemzetiség szerinti széthuzását gondolják elérni.

A magyarpárt, németpárt és a cionista zsidópárt vezetőségei egyformán tömeget szeretnének szerezni s ezért úgy gondolják, hogy ez a szervezési munka legjobban a már megszervezett munkásság között sikerülhet. Nagyon ravaszul úgy gondolják, hogy így egyrészt elérik, hogy tényleg számottevő tömeget képviselhetnek s így nagyobb súlyuk lehet a kormányzat előtt s természetesen nagyobb árat is kaphatnak a már vérükké vált paktumozásaikért és árulásaiért, — másrészt pedig az osztályellenségeik gyön-gítésének pozitív eredménye egymaga is bőven kárpótolja őket.

Ha a nemzetiségi pártok vezetőségeinek diszes névsorát olvassuk, úgy a munkásnyuzásuk és reakciós ténykedéseik miatt közutálatnak örvendő nagyszáma tűnik szemeinkbe ezekben az izig reakciós egyesületekben s rögtön érthetővé válik, hogy ezek az urak az ördöggel is szövethoznának osztályérdekeik védelmére.

Az osztálytudatos szocialista munkásság előtt már rég köztudomású az a tény, hogy ezeknek a nemzetiségi vezéreknek nem annyira a nemzeti kisebbségi sérelmek fájnak, mint inkább az a tény, hogy a dolgozó nép bőrén bitorolt eddigi jogait másokkal is megosztani kényszerültek.

Nyelvhasználat s iskolakérdés nagyon kevéssé érdekli azokat az urakat, akik eddig is mindig idegen nyelven enyelegtek szalonjaikban, mint frakkos zsufiak a cifra dámákkal. Az ő csemetéik eddig is proletárdajka tejét szívták, tulfinomult, ványadt testük táplálására s külföldi nevelőktől tanulták az idegen nyelveket. Nagyobb korukban pedig külföldi iskolákban sajátították el az elnyomatás és kizsákmányolás mesterfogásait. A nép nyelvén csak parancsolni tudtak. A nép iskoláival csak azért törődtek, hogy az oktatás fölött az osztályérdekeik védelmére szükséges cenzurát gyakorolhassák és a valódi tudományokat kitarítottjaikkal meghamisíthatassák.

Egyedül a szocializmus küzd a nemzetek és az egyének egyenjogusításáért s az elnyomatás ellen. Egyedül csak a szocialisták voltak azok, akik úgy a multban, mint a jelenben is, szót emelnek az összes dolgozó nép érdekében.

Egyedül csak a szocialistáknak van erkölcsi joguk népjogokat, anyanyelven való népoktatást és nemzeti egyenjogusítást követelni a jelenben, mint ahogy tették a multban is.

Ép elmével komolyan nem kifogásolhatják azokat a ténykedéseket a nemzetiségi vezérek, amiket a jelenlegi kormányzat folytat és amiket ők is folytattak uralmonlétük idejében és amit osztálytársaik és fajbarátjaik ma is folytatnak a nép bőrén, ott, ahol uralmon vannak.

A munkásság semmi jót sem várhat azoktól, akik a multban megmutatták, hogy csak a korbácsot tudták esetleg mesteriben használni a nép bőrén. Egyedül csak a demokrácia szabadíthat meg az eddig gyűlöletes kormányzati és népelnyomó eszközöktől. Ezekről az uraktól mindent, csak valódi demokráciát nem lehet várni, ezt, azt hisszük, a fentiek után nem kell bővebben magyarázni.

A munkásságnak nem nemzetiségre való tagozódásra, hanem kenyérre és tisztességes kormányzatra van szüksége s ezt pedig nem várhatja azoktól, akik eddig is mindig akadályozói voltak a munkásság igényeinek.

Magyar-, német- és zsidótőkés egyforma szívtelenséggel zsebeli be saját nemzetebeli munkásai nyomorán szerzett profitot is s a nemzeti maszlagot legfönnbbsz csak azért használják, hogy ezáltal éket verjenek a cifra nemzeti humbugjuk által elbutított tömeg közé s következképpen még nagyobb profitot zsebelhessenek be.

Az volna a burzsuázia legnagyobb győzelmé, ha tartósan sikerülne egy vegyes lakosságú államban nemzetiség szerinti osztályérdekeket megtagadó ugynevezett „Nemzeti Egyesületekbe” szervezni a kizsákmányoltak tömegét s egymás ellen uszítatnák az egyazon gazdasági érdekeltségű munkásságot.

A magyar mágnáspárt ezirányu csufos kudarcba után legujabban a német párt kísérletezik a Bánátban a német munkásság nemzeti szervezésére, ami, úgy hisszük, még csufosabb kudarcba fog fulladni a németnyelvű munkásság szocialista öntudata miatt.

Túlórahősök Griseniben

A pusztakaláni vasöntöde munkásai közül a kályhaszerelők 8 órai munkaidő helyett 12—14 órát dolgoznak naponta túlóra százalék nélkül, dacára annak, hogy a kollektivszerződés 50 százalékos pótdíjat biztosít. Ezek a hősök azt hiszik, hogy így fognak tőkepénzesekké válni. Pedig legfönnbbsz csak az árvákat, özvegyeket és a temetősirokat fogják esztelen viselkedésükkel szaporítani. Az öntudatosabb szaktársak már taggyűlésen is foglalkoztak a túlórahősökkel és határozatilag kimondották, hogy ezután szaklapilag fogják megróni az esztelenül viselkedőket. Ugyszintén a taggyűlésről igazolatlanul távolmaradók nevével is meg fogják ismertetni az ország szervezett vasmunkásságát, hogy végre Kalánban is rendezett állapotok legyenek.

Sajnálni lehet, hogy még ma is vannak Kalánban olyanok, akik a gyűlések elkerülésével, hízélgéssel és túlórázással akarnak érdekeiket szerezni, pedig a közelmultban lefolytatott harcuk eléggé meggyőzhette őket arról, hogy munkaadóik kegyelméből semmi jót sem várhatnak. — Egyébként még visszatérünk a kaláni állapotokra.

Milyen az amerikai vasmunkásság gazdasági és szakszervezeti helyzete?

Konrad Ilg, a Nemzetközi Vas- és Fémmunkás Szövetség titkárának jelentése az 1926 szeptember havában az észak-amerikai Egyesült Államokban kiküldött négytagú bizottság működéséről

Munkásszervezetek — Munkabér- és munkafeltételek — Üzemek és ipar — Benyomások

Az amerikai szakszervezeti mozgalom alapelvei

Jelentésünk első részéből világosan látható, mily óriási különbség van az amerikai és európai szakszervezeti mozgalom között. Ez a különbség nemcsak a szervezkedési formáknál szembetűnő, hanem az alapelvek tekintetében is. Míg Európában a szabad szakszervezeti szövetségek csaknem kivétel nélkül a szocialista világnézetet vallják és ehhez képest, mint osztály működnek, anélkül, hogy ezzel az egyes tagokat politikai hitvallásra köteleznék; az Egyesült-Államok szakszervezetei, mindenekelőtt a Szakszervezeti Szövetség ezt az álláspontot mindig visszautasították. Bizonyára nem ment ez nagy belső viták nélkül, de a határozatokat mindig nagy többséggel hozták és teljes biztonsággal lehet állítani, hogy az amerikai szakszervezetek tagjainak nagy többsége ma is ezt az álláspontot foglalja el. Ez alapon a szövetségek és a szakszervezeti szövetségi alapszabályai az Egyesült-Államokban legtöbbször nem tartalmazzák világos elvi állásfoglalást. A Szakszervezeti Szövetség alapszabályai például csak a civilizált világ nemzeti kebelében az elnyomók és elnyomottak között folyó harcról beszélnek. Ez a harc a tökések és a munkások közötti küzdelem, amely évről-évre erősödik és a dolgozókra nézve súlyos következményekkel jár, ha kölcsönös védekezéssel és támogatással nem szövetkeznek. Ezért ajánlják a Szövetség megalapítását, mely az összes amerikai szakmai és munkásszervezeteket magába foglalja és szakszervezeti alapon van megszervezve. Legjobb megállapítható a szakszervezetek állásfoglalása abból a vitából, amely Samuel Gompers, az amerikai Szakszervezeti Szövetség nemrég elhalt s hosszú időn át igen befolyásos elnöke és a szocialista párt vezére, Hillquit között az e célra összeállított állami bizottság előtt lefolyt. Samuel Gompers ekkor a következőket jelentette ki: „A szakszervezetek sokkal magasabb követelményeket támasztanak, mint a párt, mert rájuk nézve a munkabér, a munkaidő stb. kérdéseiben a követelésnek egyáltalán nincs határa. A szakszervezetek a munkának teljes hozadékát követelik.”

Ennek az elvnek következtetés keresztlétele kétségtelenül a nyereségnek és profitnak s ezzel a kapitalizmusnak megszüntetésére vezetne. Kérdés, hogy szakszervezeti eszközökkel ilyen cél elérhető-e? Lehetetlen itt még felületesen is azokkal a közelebbi körülményekkel foglalkozni, amelyek a szakszervezeteket ennek az állásfoglalásnak elfogadására bírták. Bizonyos, hogy ez nem alapos vizsgálat és megfontolás nélkül történt. Hogy a kitűzött cél elérhető lesz-e, azt csak a jövő fogja megmutatni. Arról azonban megvagyunk győződve, hogy az amerikai álláspont az európai viszonyokkal szemben lehetetlenség volna. Az a magasiok hajtóerő, amely az európai munkásszervezetekben működik, veszendőbe ment volna és a mozgalom sohasem érte volna el mostani magas fokát.

Az amerikai szakszervezetek álláspontjukra hivatkozva, mind a mai napig tartózkodtak attól, hogy saját pártpolitikát folytassanak. Egyes kivételeket nem tekintve, szocialista képviselők nincsenek sem az amerikai képviselőházban, sem a szenátusban, sem az egyes államokban, amelyek szintén kettős parlamenttel rendelkeznek. (48 állam képviselőházzal és szenátussal.) Ugyanez a helyzet a városi képviselőtestületeknél és községi előljáróságoknál is. Ezzel szemben sok munkásképviselő, vagyis olyan, aki a demokratikus vagy republikánus pártokhoz tartozik és főként a szakszervezetek és munkásszervezetek segítségével kapott mandátumot. Rendszerint azokat a polgári pártokat, illetve azokat a jelölteket támogatják választásoknál a szakszervezetek, amelyek, illetve akik a szakszervezeti követelményeket elfogadják és legalább megígérik, hogy ezekért küzdeni fognak.

Élenséges irányzatú alakulatok, mint „sárgák”, keresztények, evangélikusok stb., amilyenek Európában mindenütt találhatóak, ahol a szabad szakszervezetek hatalmi tényezőkké lettek, nincsenek az Egyesült-Államokban. Hogy ez főként az amerikai szakszervezetek elvi állásfoglalásának tulajdonítható-e, nem állapíthatjuk meg. Annál azonban bizonyos, hogy a jobboldali és vallásos elemek nincsenek minden befolyás nélkül. Az amerikai Szakszervezeti Szövetség kongresszusát imával nyitják meg, ami már külsőleg is mutatja, hogy itt az egyháznak van befolyása. Nyilvánvaló, hogy ez a befolyás bérkérdésekben, harcokban és sztrájkokban aligha nagyjelentőségű. Ahol azonban elvi kérdésekről és világnézletekről van szó, a vallásos és polgári elemek bizonyára erős befolyást gyakorolnak a határozatokra.

Üzemek és ipar

Kétségtelen, hogy az amerikalaknál a nagyság fogalma különösen imponál. Így tehát egyáltalán nem csodálatos, ha az idegenek előtt az újjávilágban minden sokkal nagyobbak tűnik föl, mint például a vén Európában. Az ország és városai valóban imponáló nagyságúak. Az Egyesült-Államok területe 7,840,000 négyzetkilométer, lakosainak száma kerek számban 115,000,000. Az ország Mexikóval és Kanadával határos. Kanada győrebben van ugyan benépesítve, de sokkal nagyobb területű, mint az Egyesült-Államok. New-York külvárosai és szomszédos városaival együtt kb. 10,000,000 lakost számlál. Ezt a nagyságot

csak kevés európai tudja felfogni. Ezenkívül egész sor millió lakóú város van, amelyek között két-, három- és többmillió lakosuk is vannak. E városok aránylag rövid idő alatt érték el mai nagyságukat. Nyilvánvaló, hogy óriási iparok nélkül ilyen városokra nem lett volna szükség, de nem is keletkezhetek volna. Az ipari fejlődés tényleg hatalmas. A legújabb és egyszerűsödő legnagyobb iparágokhoz tartozik az autómobil-ipar, amely kerek számban félmillió embert foglalkoztat. Ez az ipar az utóbbi 10 évben mesésen fejlődött. Természetesen az autómobil hosszabb idő óta nem fényűzési cikk, hanem szükséges és kényelmes közlekedési eszköz. A munkások számára is az, amennyiben nevezetesen a nagy ipari központok és az óriási nagy városok mindennapi szükségletté tette. Hatalmasan megnövelte az autópályát egy lehetőleg olcsóbb típus, amelyet az alkalmazottak, a munkások és a szerényjövendelműek nagymértékben vásárolnak. Így mindennap milliók és milliók autózhatnak az országban, a városokban szinte egymás hátán. A személyautóval együtt a teherautó is nem sejtett föllendülést tett és erősen versenyez a vasúttal. Az utóbbi időben a személyszállító autóbusszok 3–400 kilométer és mind nagyobb utakat is tesznek. Így néhány évtized alatt óriási ipar fejlődött ki, amely természetesen amerikai nagyságú üzemekkel is rendelkezik. A legnagyobb üzemek egyike a világhírű Ford-üzem. Erre különös figyelmet szeretnénk szentelni. Mindenek előtt néhány olcsóbb személyautó árát közöljük, (természetesen megrendeléseket nem fogadunk el) s megjegyezzük, hogy teljesen téves az az Európában nagyon elterjedt fölfogás, mintha Amerikában csak kevés típus lenne.

Amerikai autók legalacsonyabb árai:

Cég	Típus	Dollár
Ford	7	260—660
Overland	6	495—1095
Chevrolet	5	525—775
Essex	2	765—850
Lincoln (Ford-gyártmány)	14	4000—6600

A Ford-üzemek

A legnagyobb Ford-üzemek Detroit városában vannak, ahol Ford körülbelül 110,000 munkást és alkalmazottat foglalkoztat. Meg kell jegyezni, hogy gyáraiban leginkább 2 és 3 munkaszaküzem van bevezetve. A detroiti vállalat mellett azonban Fordnak még körülbelül 7 tucat más üzeme van. Mint az ipar korlátlan fejedelme, saját érc- és szénbányákkal, kohókkal, bór-, üveg-, hajógyárakkal, hajózártokkal és vonatokkal, valamint saját kereskedelmi és banküzletekkel rendelkezik. Bankoktól és idegen tőkéktől teljesen független, ami őt valószínűleg iparkirályá teszi. A reklámban is minden irányban nagy mester. Nagy hírnévre tett szert, amikor a faulatlan vagy legfőljebb betanult munkások számára megadta az 5–6 dollár minimális napi bért. Alapjában véve Fordnál is csak óriási nyereségfőlhalmozással dolgozó tőkés vállalatról van szó.

A detroiti üzemeket egy üzemi alkalmazott vezetésével bárki megtekintheti. Ezekben az üzemekben Ford a legapróbb részletekig berendezett futószalag-rendszert vezetett be, amelyet, mint sok más egyébét, a szokásos tulhajtásokkal, egyesek zseniális csodaként magasztalnak, mások, mint emberpusztítást kárhoztatnak. Azonban sem az egyik, sem a másik. A rendszer, mint ilyen, nem akarjuk kritizálni, mert nyilvánvaló, hogy a közérdek szolgálatába állítva, a legnagyobb közgazdasági hasznot jelentené. És a futószalag nem is a legrosszabb, ami a Ford-gyárakban látható. Bizonyos, hogy a futószalag-rendszer valami zsarnokias dolgot jelent a munkásra, amennyiben kényszeríti, hogy a részabott munkát minden megszakítás nélkül folytassa. Emellett azonban a munkások legnagyobb részénél olyan munkateljesítményekről és kézmozdulatokról van szó, amelyek a nehézmunkához nem is hasonlíthatók. Legérdekesebb a szerelés. Itt aztán nagyszerűen örvendezhetnek az idesiető és bámuló hölgyek és urak, különösen, ha semmit sem értenek a munkához, amikor látják, hogy a szó szoros értelmében miképpen nőnek ki a földből a kész autók. A futószalagon oda van készítve a munkás számára minden alkalmi rész a legkisebb srófig. Az egyes alkatrészeknek természetesen oly pontosnak kell lenniük, hogy semmiféle pótmunkára ne legyen szükség. Más-különbben az illető darabot nem lehetne fölszerelni. Ugy látszik, ilyen zavarok egyáltalán nem vagy csak nagyon ritkán történnek. Egy ilyen Ford-kocsi szerelése néhány perc alatt megtörténik. A pálya végén már ott ül egy mouteur az autóban és gondoskodik az utolsó beillesztésekről, amíg kívül a védőhadókat rakják föl. Már bűg a motor és a kocsi megy a raktár-csarnokba. Ugyanez az eljárás ismétlődik néhány perccel belül az egész üzemben. Amennyire megtudtuk figyelni, a szerelészalag körül nem volt semmi sietség. Mindenesetre sok munkás dolgozik a pálya mindkét oldalán. A szerelés a Ford-üzem legszebb osztályaihoz tartozik. Más osztályok nagy része ellenben nemcsak minden tekintetben barátságatlan, hanem egy szörnyű lármás, fekete éjszakához hasonló, valószínűleg polkhoz, épp úgy, mint megannyi vas- és acélművek. A gépek, a prések, kazánok, kerekék szűken össze vannak szorítva és pokoli lármát okoznak. A műhelyek több emeletesek, szélesek és mélyek, úgy, hogy sok részükben éjjel-nappal villamosvilágításnál, olajbűzben és

rossz levegőben kell dolgozni. A dúsgazdag Henry Fordnál láttunk olyan munkahelyeket, ahol a munka kín. Mi azonban nem hisszük, hogy a szalagrendszer ilyen egészségellenes és munkásnyuzó berendezést követel. A Ford-üzemek terjeszkedése kétségkívül az egészségügyre és a jól berendezett vagy éppen barátságos munkahelyekre való minden tekintet nélküli történt. Az észterü üzembereendezésnek le kellett mondania ilyen szentimentalitásokról, de nem szabadulhatunk az alól a benyomás alól, hogy sok mindent jobban lehetett volna berendezni. Ugy látszik azonban, hogy ilyen csekélységekkel senki sem törődik. Nincsenek törvények, amelyek Fordnak vagy bármely más vállalkozónak megszabnák, hogy az egészségügy szempontjából miképpen rendezzék be üzemüket. Ford ugyan szívesen magasztaltatja magát, mint valami munkásbarátot, de munkásszervezetekről egyáltalán nem akar tudni. Nála nem is tudnak a szervezetek semmiféle befolyást gyakorolni. A csaknem teljesen tanulatlan munkások a világ minden részéből kerülnek ide, úgy, hogy már ezért is nehéz ezeket az embereket megszervezni. Amit a Ford-üzemekben, mint egyszerűt szóval és írásban az ámuló világnak beadnak, nekünk úgy látszik, hogy nem valami különös, zseniális dolog. A Ford-üzem csak Amerikában érhető el ilyen méretet. Ez óriási nagy üzem kiterjedésének előfeltétele mindenekelőtt a tömegtermelés és tömegfogyasztás. Ahol ez utóbbi hiányzik, ott a legmodernebb ipari concern, a legraffináltabb szalagrendszerrel sem megy semmire vagyis ilyen kifejlődés egyáltalán nem gondolható. Előttünk azt hangoztatták, hogy Ford egyéni dicsőségét helyezte abba, hogy a termelést napi 10,000 autómobilra fokozza. Ezt a számot azonban sohasem érték el. A legmagasabb termelés 8500–9000 kocsi közt volt. Sőt most a gyártás 7–8 ezerre csökkent. Ezek az adatok a legolcsóbb kocsi-típusokra vonatkoznak. Ezek mellett Ford tractorkat és repülőgépeket is gyárt, azonkívül egy drága autómobil (Lincoln-márka), amelynek fogyasztása fokozódott. Ugy látszik, az olcsó Ford kocsi típusok elhelyezése Amerikában is belefűződik a versenybe és a vevők ellenállásába. A Ford-kocsik külső tetszetősségéről is sokat beszélnek. Továbbá a gépezet mindig egyforma marad és más cégek tulszárnyalták. A Ford-kocsi szilárdságát, úgy látszik, legtöbbször vitatni lehet. Az egyes részek vagy szerelés után az egész kocsi megvizsgálása a szilárdság szempontjából az alkalmazott termelőrendszer mellett nem lehetséges vagy legalább is nagyon hiányos.

Szeptember havában mindenféle nyilatkozatok és indoklások közepette hírl adta Ford az ötnapos munkahét bevezetését. Az ötnapos munkahét egyébként az Amerikai Szakszervezeti Szövetség egyik követelése és nyilvánvaló, hogy a legközelebbi években e körül nagy harcok fognak dúlni. Fordnál azonban az ötnapos munkahét bevezetésénél bizonyára kizárólag vagy legalább elsősorban üzleti érdekek voltak irányadók. Munkásrésztől közölték velünk, hogy a bérkiegyenlítés nem történt meg minden munkás érdekében, sőt csak a kisebb rész kapott béremelést. A munkásság egy részére tehát a munkahét megrövidítése, a részleges munkanélküliség következményeivel járt. Emellett az üzemvezetés arra számít, hogy a fokozott teljesítmény nemcsak a kiegyenlített a termelést. Nagyon valószínű, hogy Ford az ötnapos munkahétből az autómobilipar további föllendülését reméli. Kétségtelen, hogy az autómobilnál a pénz mellett nagy szerepet játszik a szabadidő. Nem sokat használ, ha van autómobil, de nincs szabadidő, hogy azt használja. Ebből a szempontból sok amerikai vállalkozó messze föltte áll az európai vállalkozóknak. Ott már régen arra a belátásra jutottak, hogy a munkásszervi elszegényedése az ipar tönkretételét vonja maga után. Bizonyos, hogy ez a belátás Fordnál is a legnagyobb mértékben megvan. Ez természetesen nem azt jelenti, hogy a munkások Fordnál nem proletárok, hanem azt, hogy ő legalább iparkodik a saját proletárságát vásárlóképeségében föntartani. Ne vitassuk, hogy ez saját érdekében történik. Ezzel elesik mind az a nagy hűhő, amit a polgári lapok a szocialis érzésű és zseniális Ford-művek körül csaptak. A Ford-üzemek éppen olyan kapitalista vállalkozások óriási profit- és nyereségvágyával, mint a többiek, de vezetőik nyilván arra törekednek, hogy termékeiket ne csak egy felső rétegnek, hanem a széles tömegeknek is elhelyezzék. Világos, hogy ez csak rendes bérek fizetése és rövid munkaidő mellett lehetséges.

(Vége következik.)

Felhívás! Ezennel felhívjuk mindazon csoportok vezetéségeit, akik még az 1926. évi régi bélyegeket nem küldték be, azt azonnal küldjék be a központi irodának.

Központi titkárság.

Nyilatkozat. Alulírott bocsánatot kérek a szatmári csoport vezetésétől az 1926. október 10-iki taggyűlésen alaptalanul történt rágalmozásokért. Egyben tudomásul veszem a vezetésnek következő határozatát: 1. Igényjogosultságom 3 hónapra való felülvizsgálását, mely idő alatt köteles vagyok helyjárulékot rendezni. 2. Ha a három hónap alatt mégis valamilyen szervezettellenes működést fejtenék ki, úgy a tagok sorából egyszer s mindenkorra törölve leszek. Szatmár, 1926. október 24. én. Juránics János. Előttünk: Szilágyi Péter, Fűbián Antal.

Nyugtázás. Az angol bányász munkások támogatására utólagosan a következő összegek folytak be: Szatmár 2605, Dicsőszentmárton 1000, Vas- és fémmunkás központ 5000, előbbi gyűjtés volt 17.000, összesen 25.605 lei.

Nyugtázás. A Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szövetségének központi vezetősége ezúton nyugtázza a loniai csoport által beküldött 1620 leit, mely összeget Munkásotthon-alap céljára a szövetség központi pénztárába befizetett.

Szatmár. Medgyessi Sándor, az alapszabályok IV-ik fejezetének 9. § a értelmében a tagok sorából töröltetett.

JÁSZAI SAMU

1859-1927

A magyarországi és a nemzetközi szakszervezeti mozgalmat súlyos csapás érte Jászai elvtársnak, a Szakszervezeti Tanács vezetőtitkárának január 18-án bekövetkezett halálával. Jászai elvtárs szervező tehetségét és agilitását még sokáig érezni fogja a munkásmozgalom, melynek fejlődéséért korra ifjúságától fogva fáradhatatlanul dolgozott.

A nyolcvanas években kezdte meg a fiatal Jászai elvtárs szervező és oktató tevékenységét a külföldön elsajátított módszerek alapján, ahol mint nyomdász évekig dolgozott. Szóval és tollal szolgálta az akkor oly nehéz felvilágosítási munkát a munkásság között.

Előbb a „Typographia” társszerkesztője, később a „Kőfaragómunkás” szerkesztője lett.

Több szakma szervezésében a legtevékenyebb munkát fejtette ki s később a szakszervezetek megerősödése után Teszársz Károly szaktársunkkal együtt az angol szakszervezetek mintájára igyekeztek egy szakmaközi szövet létrehozni, ami fáradságos előkészületek után sikerült is és 1898-ban megalakították a Szakszervezeti Tanácsot, melynek első állandó titkárává Jászai elvtársat választották meg.

A nemzetközi kapcsolatok kiépítésének fáradhatatlan harcosa volt Jászai elvtárs és résztvevett a Szakszervezeti Internacionálé megalakításánál is. Hosszu éveken keresztül haláláig vezetőségi tagja volt az Internacionálnak.

A Nemzetközi Munkaügyi Hivatalban a magyarországi munkásság hivatalos képviselője volt. Több cikluson át elnöke volt a budapesti Kerületi Betegsegélyző Pénztárnak is és négy és fél éven át a nemzetgyűlésen képviselte a munkásságot.

Szakszervezeti tanácsi titkársága alatt pontos szakszervezeti statisztikát készített és megalkotta a „Szakszervezeti Értesítőt”, melynek haláláig szerkesztője volt. Szerkesztője a „Szakszervezeti mozgalom” című munkának is és megírta a „Magyar szakszervezetek történetét” és a „Szakszervezeti utmutatót”.

Halálának hírére minden szakszervezet vezetősége gyász-üléseken fejezte ki háláját a fáradhatatlan harcos iránt és özvegyének haláláig nyugdíj biztosítottak.

Temetésén a munkásság ezrei jelentek meg és a bányászok sorfalat állítottak megszerzőjük koporsója mellett. Rothenstein, Farkas és Gál Benő elvtársak mondtak búcsuztatót a halott sírjánál. Az összes külföldi szövetségek és a szaktanácsok az Internacionáléval együtt részvét-ávirattal fejezték ki a gyászban való részvételüket, amilhez a romániai Országos Szaktanács is mély fájdalommal csatlakozott.

Jászai elvtárs fáradhatatlan munkájával örökös érdemeket szerzett a nemzetközi munkásmozgalomban és példaadása mindig világítani fog.

Egység-hírek

A háború utáni munkásmozgalom sikerét csaknem mindenütt a munkásság egységének megbontása késetteti. Ez magyarázza meg azt szívósságot, amellyel a munkásmozgalom józan és jóhiszemű vezetői minden kudarc ellenére is újra kísérleteket tesznek az osztályharcos proletárság egységének helyreállítására. Örömmel közöljük ezért azokat a híreket, amelyek az egységre való törekvés eredményeiről szólnak.

Ennek az egységre vezető útnak újabb fontos határállomását jelzi az a másik hír, amely szerint a német szakszervezeti szövetségek Csehszlovákiában január 1-én beléptek a cseh szakszervezeti szövetségbe és így ez a szövetség most több mint hatszáz ezer tagot számlál. A prágai szakszervezeti házban február 20-án lesz a két szakszervezeti szövetség egyesülésének ünnepélyes megpecsételése egy nagy gyűlés keretében. Az ünnepi beszédet J. Oudegeest, a szakszervezeti internacionálé titkára fogja tartani, aki az egyesülésre vonatkozó tárgyalásokat ilyen szép sikerrel vezette.

A harmadik egység-hírt Angliából kapjuk, mely szerint a brit szakszervezeti szövetség főtanácsa január 28 ra értekezletre hívta össze az összes csatlakozott szövetségeket, hogy az építőiparban dolgozó munkásoknak szorosabb együttműködésére vonatkozó kérdéseket megbeszéljék.

Helyicsoportok közgyűlései

Most zajlanak le Szövetségünk csoportjainak évi közgyűlései.

Ezek a közgyűléseken seregszemlét tartanak soraik fölött a helyi szervezetek. Megvizsgálják erőiket. A vezetőségek jelentést tesznek az elmúlt évi működésükről s ezek fölött ítéletet mondanak a tagok és viszont a jelentésekből megállapíthatjuk, hogy a tagok milyen mértékben tettek eleget szervezeti kötelességüknek. Mert az eredményes munkának elengedhetetlen előfeltétele mindkét tényezőnek, vezetőségnek és tagoknak, önzetlen és fáradhatatlan, lelkes összmunkálkodása. Ezek bármelyikének lanyhasága vagy hanyagsága már előre lehetlenné tesz minden komoly figyelembejövő eredményt.

Ha a közgyűléseket figyelemmel kísérjük, sok olyan jelenséget tapasztalunk, amelyből tanulságot vonhatunk le. A mi amszterdami irányzatú szakszervezeteinkben a bírálat joga nagyobb mértékben van biztosítva, mint bármely más egyesületben. A sajnós az, hogy sokszor olyanok részéről hangzik el nem a legkövetkezetesebb kritika, akik maguk semmit sem dolgoznak a köz érdekében, sőt nem egyszer elgáncsolják jóakaratu embereknek célirányos munkálkodását, kicsinyességből vélt egyéni sérelmekből és sokszor még egyéni hiúságból is. Ezzel nem a kritika jogát akarjuk elvitatni senkitől, de leszögezhetjük, hogy jogos kritikát csak az mondhat, aki nemcsak azt tudja megmondani, hogy mi nem volt jól csinálva, de azt is, hogy ő hogyan csinálta volna, hogy jobban legyen bizonyos ügynek az elintézése, szóval tanácsokkal is tud szolgálni, vagy maga is kivette az őt megillető részt a közös munkából.

A mi szervezeteinknek az alapjellét képezi a szolidaritás, az egymás iránti szeretet, a kölcsönös segítség. Ez a magasztos eszme gyökeret vert a munkásmozgalom belső életében, ez, ami biztosítja életképességét és fejlődését. Ahol nagyra nőttek és megerősödtek a munkásszervezetek, ezt mindenütt ennek az eszmének az istápolása segítette elő. Ez az, ami a főmegerőt egy irányban és egy cél érdekében összpontosítja. Nálunk sokan vannak, akik ezt nem értik meg, akik még ezt a fejlettségi fokot nem érték el. Akik még az egyszerű irigykedő emberi gyarlóságtól nem tudják mentesíteni magukat. Ezért történhetik meg, hogy volt vezetőségi tagok, akik tisztségük idejében bizonyos gyakorlatra, tapasztalatokra tettek szert, nem igyekeznek azt olyformán hasznosítani, hogy új vezetőségi tagokat, akikben különben megvan a jóakaratu, de a gyakorlati szakszervezeti életben még nem bírnak kellő tapasztalatokkal, támogatnák, tanácsokkal látják el, ami aztán fokozná munkakedvüket és önbizalmat kölcsönözne s azáltal a munkásság általános érdeke óriási lépésekkel haladhatna előre. Ugyancsak ez emberi gyengeségnek tulajdonítható, hogy alkalmas és lelkes vezetőembereket, akik éveken keresztül önzetlenül, nagyon sokszor üldözve munkaadók és hatóságok által, akik nem egyszer anyagi áldozatokat hoznak, — oknélküli gyanúsításokban és méltatlan megjegyzésekben részesítenek, amivel nemcsak az illető vezetőember becsületének, hanem az összességnek, a közügynek ártnak s a szervezet tekintélyét csorbítják. Mert hogyan respektálják ellenfeleink szervezeteinket és vezetőinket, ha maguk a munkások nem teszik ezt. Nem állítjuk, hogy nem történhetnek egyes embereknél kisiklások, megtevélyedések, ezek az emberek azonban mindig megkapják méltó büntetésüket, de viszont valakinek a bűne senkit sem jogosít fel, hogy hasonló hibába essen.

Tapasztalni lehet, hogy egyes esetekben csak igen nehezen lehet új vezetőséget választani. Ezt kétféleképpen lehet visszavezetni, a jelölteknek egyrészt hiányzik a szocialista meggyőződés, a proletár öntudat és kötelességérzet. Másrészt pedig a fenn emlíndott körülmények mind-mind közre játszanak illetve nem nyújtanak kedvet és bátorságot a tisztségek betöltésére. De ha a kevésbé öntudatos munkás azt látja, hogy elvégzett munkájáért tisztelt és megbecsülést jár, akkor még az ilyenek is vállalnak tisztséget, akikből sok esetben idővel igen jó és derék vezetőemberek kerülnek ki és a már kiprobált, jól bevált vezetőségi tagok kettőzött ügybuzgalommal folytatják munkájukat, illetve vállalják továbbra is a tisztségeket. Ha megbecsülésben részesülnek, így aztán nem kedvetlen és ráerőszakolt vezetőink, hanem lelkesedéssel dolgozók lesznek, akik felbecsülhetetlen eredményeket érhetnek el, ami szintén megbecsülést érdemel az összesség részéről.

Az itt emlíndott és még más kisebb hibák kiküszöbölése nem tartozik a lehetlenségek közé. Tanulással és tanítással el lehet érni. Bár nehéz munka, de az újonnan megválasztott vezetőségeknek ezt is vállalni kell. A mi szocialista elődeink ennél sokkal keményebb jeget törtek meg, sokkal járattanabb utat tettek járhatóvá. Ezek is részesültek üldözésekben és igazságtalan támadásokban. De az igazi öntudatos munkásszervezőknek ezt is el kell szenvedni. Az állandó és kitartó munka megfogja hozni a kívánt eredményt, amikor nem lesznek kicsinyeskedő, öntudatlan munkások, hanem testvér-szerető, áldozatkész proletárok és lesz egy igazságos társadalmi rendszer, ahol nem lesznek elnyomottak.

Cluj. Cluj csoportunk rendes évi közgyűlést január 23-án tartotta meg a Munkásokon nagyteremben. A csoport tagjai nagyszámú jelenlétben a Gutenberg-dalárdát munkásdal éneklése után Pálffy szaktárs a közgyűlést délelőtt fél 10 órakor megnyitja. A napirend előterjesztése után Grossberger szaktárs egy felelőbizottság kiküldését javasolja a vezetőség által évközben kizárt tagok kizárása ellen való felelőbizottság felállítására. A felelőbizottság megválasztása után a Muschitz szaktárs által javasolt öttagú jelölőbizottság lett kiküldve.

Grossberger szaktárs a múlt évi közgyűlés jegyzőkönyvét olvasta fel, Técsi szaktárs a pénztári, Dreikurs szaktárs a könyvtári jelentést tette meg s ezek megvitatása után a jelentést a közgyűlés egyhangulag tudomásul vette.

Bruder szaktárs a titkári jelentést terjeszti elő, a lezajlott bérmozgalmakat, az elért eredményeket, a piaci árdragulást pontos hullámzását, a megtartott szakmai, gyári és műhelyi értekezletek pontos statisztikáját és a munkásoktatás kérdését, valamint a szak-

szervezeti munkásközvetítő pontos kimutatását ismereteli bő részletezéssel. Azután az elkövetkezendő bérmozgalmak fontosságára hívja föl az összes szaktársak figyelmét. A titkári jelentést többek hozzászólása után a közgyűlés egyhangulag tudomásul vette.

Pálffy elnök szaktárs befejezésképen röviden összegezi a vezetőség ténykedését s kéri a felmentvény megadását. A közgyűlés a felmentvényt megadta. Rosenberger szaktárs, mint megválasztott korelnök átveszi a közgyűlés elnöklését. A felelőbizottság részéről Czitron szaktárs teszi meg a jelentést, mely szerint javasolja, hogy Szentandrási Gyula öntöz szaktársnak a kizáratása legyen megsemmisítve és az igényjogosultsága egy évre függesztessék föl. Bubla Gyula kovács kizáratásának a helybenhagyását és egy év után új tagnak való föl vételét javasolja a felelőbizottság. A jelentés fölött hosszadalmas vita indult meg, miután a közgyűlés úgy döntött, hogy Szentandrási Gyula szaktárs a szervezethez továbbra is tagja marad, Bubla Gyula az elkövetett szervezetiellenes magatartása végett pedig egyszer s mindenkorra ki lett zárva a szervezethez. A jelölőbizottság részéről Szabó Béla szaktárs teszi meg a jelentést az új vezetőség választására vonatkozólag. A választás körül hosszadalmas vita indult meg. A különféle vélemények elhangzása után a következő vezetőség lett megválasztva: Schneg Ferenc elnök, Lusztig és Muntean alelnökök, Grossberger és Losonczy jegyzők, Szabó Béla és Turós Endre pénztárosok, Láng Károly és Indig ellenőrök, Ilies és Neumann szaktársak könyvtárosok. Választmányi tagok: Gyulai, Pányi, Orbán, Gaál és Weeger szaktársak lettek. A szervezőbizottságba: Pálffy, Beckó, Thoma, Janku, Krausz, Bodó, Bányha, Máthé és Szabó József szaktársak lettek beválasztva. Schneg Ferenc szaktárs az új vezetőség nevében felhívja a tagok összességét a legnagyobb feyelemre és összefogásra, azután az idő előrehaladására való tekintettel az előterjesztett indítványok az új vezetőség elé lettek utalva jóváhagyás végett. Schneg szaktárs ismételt felhívja a közgyűlést az elkövetkezendő nehéz bérmozgalmakra és a lelkes hangulatban levő közgyűlést fél 2 órakor bezárta.

Itt említjük meg, hogy a kolozsvári csoportunk vezetősége, az eddigi évektől eltérően, a teljes jelentést füzet alakjában adta ki. Ez is a csoport aktív tevékenységét és előrehaladását bizonyítja.

Anina. Aninán január hó 9-én tartották csoportunk tagjai rendes évi közgyűléseit. Ott elvtárs, a bányamunkások csoportja nevében üdvözli a közgyűlést, Buga Mihai elnök szaktárs románul és Klein alelnök szaktárs német nyelven teszik meg a vezetőség múlt évi jelentését. Több hozzászólás után a közgyűlés úgy a vezetőség jelentését, valamint a pénztári jelentést tudomásul vette.

A szövetség képviselőjében Muntean titkár szaktárs vett részt a közgyűlésen s beszédeiben foglalkozott a munkásság általános gazdasági helyzetével és a szervezkedés szükségességével.

Azután a legújabbban Aninán és Steierdorfon létesült sváb-német nemzeti egyesülettel foglalkozott, melynek nincs más célja, mint a szervezett munkásság soraik megbontani, úgy mint annak idején csinálták az ugynevezett sárgák és amint most teszik a fascisták. Felhívja a munkásság figyelmét ezen tényekre és hogy ne hagyják magukat ámítani ezektől a kétes elemektől. Minden öntudatos szervezett munkás kötelessége fölvilágosítani többi munkástársait és ezáltal megakadályozni, hogy a munkások odamenjenek. Nemcsak elvtárs bányásztitkár szintén hosszasan foglalkozik ezen nacionalista alakulatokkal és rámutatott, hogy a nacionalista szervezet vezetői azzal csalogatják a munkásokat, hogy csak iratkozzanak be, mert náluk nem kell tagdíjat fizetni, mivel ők rendelkeznek Temesváron és a környéken olyan tagokkal, akik évente 5—100.000 lejelet fizetnek be az egyesületbe és ezek kipótolják a szegény emberek tagdíj hiányát. Nekik csak az kell, hogy tudják mutatni a képviselőik által úgy a parlamentben, mint a közvélemény előtt is, hogy hány tagja van az egyesületüknek az országban. Felhívja a munkásság éberségét annak a megakadályozására, hogy ezen nacionalista jelszavaknak a munkások felüljenek, amit a közgyűlés egyhangulag tudomásul vesz. Azután az új vezetőség megválasztására került a sor, melynek tagjai a következő szaktársak lettek: Elnök Buga Mihai, alelnök Klein Johann, jegyzők Varga András és Patera Anton, pénztáros Snovák József, könyvtárosok Petrovski Ferenc és Löffler Oszkár, választmányi tagok Friedrich Anton, Gidó Ferdinánd, Jasenszky Rudolf, Bidó József, Wagner János, Lalc József és Stangu Ioan, ellenőrző bizottsági tagok Váradi Károly, Tadian Mihály és Windberger Johann. Az új vezetőség megválasztása után Buga szaktárs, szervezkedésre buzdító szavakkal, a közgyűlést bezárta.

Torda. Január hó 19-én tartotta tordai csoportunk közgyűlést, a tagok nagyszámú részvételével. Délután 5 órakor Téglás András szaktárs csoporttitkár a közgyűlést megnyitotta és kérte, hogy elnök hiányában, a közgyűlés levezetésére egy elnököt válasszanak. A közgyűlés levezetésére, elnöknek egyhangulag Gärtner szaktársat választották meg. — Gärtner elnök szaktárs ismertette a napirendet s azután átadja a szót Bácsi Rudolf szaktársnak, aki a múlt évi közgyűlés jegyzőkönyvét olvasta fel.

Téglás szaktárs megtette a múlt évi pénztári jelentést, amit Fodor és Lovrik szaktársak hozzászólása után a közgyűlés egyhangulag tudomásul vett. A csoport vezetősége és a kerületi titkárság működését úgy román, mint magyar nyelven Téglás szaktárs ismertette, amit a közgyűlés egyhangulag tudomásul vett. A vezetőség és titkárság jelentéséhez Bucur és Crişan elvtársak szólottak hozzá, fokozottabb szervezési tevékenységet és nagyobb szolidaritást kértek a tagoktól. Gärtner szaktárs javaslatára a közgyűlés

egyhangulag jegyzőkönyvi köszönetet szavazott a régi vezetőségnek kifejtett tevékenységéért és a felmentvényt megadta. A jelölő bizottságba Lagler, Varga, Fodor, Vass, Főris és Korela elvtársak lettek beválasztva. György szaktárs szövetségi titkár román és magyar nyelven ismertette a munkásság politikai és gazdasági helyzetét, bebizonyítván azt, hogy csakis erős szervezkedés után lehet eredményeket elérni. A jelölőbizottság jelentésének meghallgatása után az új vezetőség lett megválasztva, melynek tagjai a következő szaktársak lettek: Elnök Serbán János, alelnök Téglás András és Ardelean György, pénztárnokok Borovszky Dezső és Tamás Árpád, jegyzők Bácsi Rudolf és Papp Alex, ellenőrök Senger Aladár, Gärtner Adolf és Főris Ernő, könyvtárosok Juhász Ernő és ifj. Mócsi Mihály, póttagok Átyim Márton, Katona József, Szuhai János, Borza Vasile, Felvinci Géza és Cerdea Sándor.

Orosz és Nagy Samu elvtársak javaslatára, a közgyűlés választott még egy 15 tagú szervező bizottságot is. Majd foglalkozott a közgyűlés a kollektív-szerződés felmondásának kérdésével és egyhangu határozatban kimondták, hogy a kollektív-szerződést felmondják és a tárgyalások megkezdéséig az összes munkásokat igyekeznek megszervezni. Több kisebb felszólalás után Téglás szaktárs alelnök, szolidaritásra főhívó szavaival, este 9 órakor bezárta a közgyűlést.

Dicsőszenmárton. Dicsőszenmártoni csoportunk január 23-án tartotta meg a rendes évi közgyűlést. Rózsa elnök szaktárs délelőtt 10 órakor nyitotta meg a közgyűlést és részletesen beszámolt a vezetőség múlt évi működéséről.

Kovács szaktárs pénztári és Nagy szaktárs ellenőri jelentésének meghallgatása után Nagy György és Stein szaktársak egy aktív bizalmi testület kiépítésének szükségességéről beszéltek.

Dikai szaktárs a csoport különféle pénztári alapjainak a külön kezelését kérte, hogy ezáltal minden alapról állandóan tiszta kép legyen nyerhető. Berkli szaktárs a könyvtári jelentést tette meg. A közgyűlés a vezetőség erkölcsi és anyagi jelentését egyhangulag indomásul vette és a felmentvényt megadta.

Cimpian szaktárs korelnökké választása után a jelölőbizottság tagjai lettek megválasztva.

György szaktárs szövetségi titkár ismertette a munkásság gazdasági és kulturális helyzetét, valamint a fokozottabb szervezkedés szükségességét.

A jelölőbizottság jelentése után a csoport új vezetőségét választották meg, melynek tagjai a következő szaktársak lettek: Rózsa Áron elnök, Solymosi György és Lakatos alelnökök, Kovács József pénztáros s a vezetőség tagjai nagyrésztben a régi vezetőségből lettek újra választva.

Nagy József szaktárs javaslatára a közgyűlés egyhangu lelkesedéssel négy szervezkedési hetét állapította meg, mely idő alatt a még szervezetlen munkások megszervezése lesz minden tagnak elsőrendű kötelességévé téve.

Nagy György szaktárs a párt- és munkássájtó fontosságát ismertette a közgyűléssel.

Rózsa elnök szaktárs szervezkedésre buzdító zárószavaival a közgyűlés véget ért.

Marosujvár. Január 25-én tartotta meg marosujvári csoportunk rendes évi közgyűlést, a tagok nagyszámú érdeklődése mellett.

Serbu szaktárs elnök délután 4 órakor nyitotta meg a közgyűlést és bő részletezéssel számolt be az elmúlt év fontosabb eseményeiről, amit a közgyűlés egyhangulag tudomásul vett. — Wagner elvtárs pénztári és az ellenőrök jelentése után, a közgyűlés Oniga elvtársat választotta meg korelnökké. A jelölő bizottság kiküldése után György szaktárs, szövetségi kiküldött, román és magyar nyelven ismertette a romániai munkásság általános gazdasági és politikai helyzetét, valamint a szövetség tevékenységét.

A jelölő bizottság jelentése után a következő elvtársak lettek beválasztva az új vezetőségbe:

Serbu Grigorie elnök, Nagy János, Rosen József, Varga Miklós és Sanislav Aurel jegyzők, Nemethi István és Huszár Gyula pénztárosok, Wagner Traugott, Costin Jákob és Faurestaler Jákob ellenőrök, Marsalkó Sándor, Dobrater Gyula, Török István és Moldovan Gligor választmányi tagok, Mares Miklós és Florea Teofil póttagok, Nemethi István és Hoportean József könyvtárosok. Főbizalmiak: Nagy Sándor a műhely és Oniga Nicodim az üzemben; bizalmiférfiak lettek: Lengher János, Szabó Ferenc, Marian Emanuil, Tarnovean János, Kosztics Dániel és Nagy István.

Ezután a kollektív-szerződés felmondására hozott határozatot a közgyűlés.

Serbu elnök szaktárs szervezkedésre buzdító szavaival, a közgyűlés este 9 órakor véget ért.

Lupény. A lupényi vas- és fémmunkás csoport január 2-án tartotta rendes évi közgyűlést. A gyűlést Gárboveanu szaktárs nyitotta meg. A testvércsoportok részéről üdvözlőket tolmácsolták Bauer elvtárs bányász-, Jakab elvtárs építőmunkás és Fancsali szaktárs a vulkáni vasas-csoport részéről, majd Gánju elvtárs az évi közgyűlések jelentőségéről és a szakszervezet kiépítésének szükségességéről beszélt.

Gárboveanu szaktárs az 1926. évi pénztári jelentést terjeszti elő. A pénztári jelentést e helyen, sajnos, helyszűke miatt nem közölhetjük, de megemlítjük, hogy e téren a lupényi csoportunk olyan eredményeket ért el, mint amilyenről kevés csoport tehet bizonyosságot. A csoport vagyona 415.760 lei. Ez bizonyítja, hogy az itteni szaktársak a leghevesebb és legcélszerűbb gazdaságkodást folytatják. A csoport másirányú működéséről szintén Gárboveanu szaktárs tesz tartalmas szóbeli jelentést. Jelentése szerint minden nehézség dacára sikerült 333 új tagot szerezni. — A bérmozgalom terén ha nem is mutathatunk nagyobb eredményeket, — ugymond, — mégis az elmúlt évben kétféle sikertűl fizetésemelést kieszközölni. Ismerteti a szerződés-kötéssel kapcsolatos bajokat, amikkel sajnos, a jövőben is meg kell küzdenünk s ennek leküzdése minél erősebb lesz a szervezetünk, annál könnyebben fog sikerülni. A csoport vezetősége igyekezett a nevelés

terén is munkálkodást kifejezni, amiben nagymérvben akadályozva voltak azért, hogy gyűlésekre, összejövetelekre engedély nem volt. Ezért van, hogy egész évben csak három taggyűlést lehetett tartani, 34 vezetőségi ülést és 23 vitadélután rendeztünk. — Beszámolt továbbá a datára működéséről, ami szintén engedély hiányában igen nehezen halad előre. A jelentések megtétele után a közgyűlés megadta a felmentést a régi vezetőségnek és egyhangulag a következő vezetőseget választotta meg: Elnök: Babiák Lajos, alelnökök: Borsai Oszkár és Hermann Menyhért, pénztáros: Besenyei András, ellenőrök: Mezei Ábel és Mogos Ioan, jegyzők: Savu Nicolai és Lőrincz Géza, pénztárnok: Höhn Ferenc, választmányi tagok: Gárboveanu Simon, Medgyesi Dezső, Satecky Károly, Hajdu Sándor, Bala Péter, póttagok: Navrádi Lajos, Lasca Niculai, Darabont Vasile, Rézi Mihály és Márkus Sándor. A választás mezejébe után Babiák újonnan megválasztott elnök szaktárs kéri a közgyűlésen lévő tagok szíves támogatását, mert csak ilyen feltételek mellett működhetik eredményesen az új vezetőség. Majd Gárboveanu és Medgyesi szaktársak szólalnak fel, a munkásság gazdasági helyzetét ismertelve, szervezkedésre és összetartásra hívják fel a tagokat, egyben ostromozzák azokat a hanyag tagokat, akik távollattartották magukat a gyűlésről. A közgyűlés megróvásában részesíti a szervezetükkel szemben hanyag magatartást tanúsító tagokat s a jövőben az ilyeneket névszerűen fogják a szaklapban kipellengérezni. A közgyűlés Babiák elnök szaktárs lelkesítő szavaival véget ért.

Vulkán. Vulkáni szaktársaink f. hó 23-án tartották évi közgyűlést. Fancsali elnök szaktárs lelkes és felemelő szavak kíséretében nyitotta meg a közgyűlést s egyben üdvözölte a szövetség és a jelenlévő zsilvölgyi csoportok küldötteit. Bartalis szaktárs a szövetség nevében, Gárboveanu szaktárs a kerületi titkárság részéről, Botici a bányász-csoport részéről, Droblits a petroseni vasasok, Babiák a lupényi vasasok és Trnka a lonyai vasas-csoport nevében üdvözölte a közgyűlést és sikert kívánnak a tanácskozásokhoz.

Csegezi szaktárs a pénztári jelentést terjeszti elő, az ellenőrök nevében Szántó szaktárs tesz jelentést, mely szerint a pénztár kezelése a legpontosabban és a szabályoknak megfelelőleg kezeltetett. Majd Fancsali szaktárs tesz jelentést a csoport 1926. évi működéséről. Ismerteti a vulkáni csoport egy év előtti helyzetét, amelyet a legsiralmasabb helyzetben talált a most lelépő vezetőség. A vezetőség azonban megbízatásához méltóan igyekezett feladatának megfelelni. Az akkori alacsony taglétszámot igyekezett felemelni, ami sikerrel is járt. A csoportnak ezidőszent 270 tagja van. A vezetőség munkálkodásának és a tagok lelkes, odaadó támogatásának tudható be, hogy a mostani körülményekhez arányitva félig-meddig eredményesnek mondható kollektív-szerződést sikerült kötni, melynek keretében béremelésben is részesült a munkásság. A vezetőség igyekezett a csoport tagjainak kulturálgyeint is kielégíteni s azt fokozni. Tanfolyamokat létesített, melyeknek tantárgyai irás, olvasás, szakrajz, számtan és román nyelv tanítása voltak. Az elmúlt év folyamán a csoport tartott két közgyűlést, négy taggyűlést, négy műhelyterkezetet és 38 vezetőségi ülést, melyeken a munkásság fokozott érdeklődéssel vett részt. Ezenkívül a vezetőség mintegy 46 esetben volt segítségére kisebb-nagyobb magánügyekben szaktársainknak. Ismerteti továbbá a szakszervezeti és munkásmozgalmi életünkben kimagaslóbb eseményeket, így a Bukarestben megtartott általános szakszervezeti, valamint a Kolozsváron megtartott vas- és fémmunkás-kongresszust, melyeknek határozatait és lefektetett irányelveit mind-mind munkásmozgalmunk erősödését és előbbrevitelt szolgálják.

A jelentések megtétele után a felszólalók elismerésüknek adtak kifejezést a vezetőség fáradhatatlan munkájáért. A közgyűlés a vezetőségnek a felmentést megadta, korelnökké Gárboveanu szaktársat választották meg. Ezek után Bartalis szaktárs tart beszédet, ismertetve az általános munkásmozgalmat, a romániai gazdasági és politikai helyzetet, a munkásság jövőbeni feladatait, szervezeteink kiépítésének szükségességét és a vasmunkásszövetség s ennek csoportjai működése folytán elért eredményeket. Leles munkálkodásra szólítja fel Vulkán munkásságát, azon reményben, hogy mint a mai jelentésekből látható, a jövőben is meg fogják tenni kötelességüket.

Ezek után a közgyűlés a következő új vezetőséget választotta meg: Elnök: Fancsali Nándor, alelnökök: Vladulescu Avel, Szántó János, jegyző: Eisler Ferdinand, pénztáros: Csegezi Mihály, ellenőrök: Tóth Kálmán, Popoi Eugen, könyvtárosok: Salamon Lajos, Savel József, választmányi tagok: Guțui Mihail, Leoran Dénes, Borza Tadius, Sucu Niculai, Popa Iosif, Todea Evlavius, póttagok: Strama Petru, Dobner Ioan, Zacharia Avel.

Elhatározza továbbá a közgyűlés, hogy a bérfizetéseknel fennmaradó aprópénzeket munkásotthon-alap javára fogja leadni. Több helyi ügyek elintézése után Fancsali szaktárs az új vezetőség nevében megköszönve a közgyűlés bizalmát, a közgyűlést lelkes hangulatban bezárja.

Mamina, a brassói öntőhajcsár

Vannak emberek, akik cél nélkül, minden elvből kivetkőzve élnek.

Ilyenekhez hasonlíthatjuk Mamina brassói öntőhajcsárt is, akinek szívéből az alkohol mérges bacillusai kiölték azt a csiramagot, amelyből szép és nemes virágok nyilhattak volna, hogy helyet adjanak annak a mának, amiből csak a dudva és vad burjánok nőnek ki. Mamina valamikor oszlopos tagja volt a mi eszméinknek, azonban ma, amikor a munkásság öntőmesteri polcra emelte, olyan káromkodásokat produkál a műhelyben, hogy egy béke-

beli huszárkáplár valóban iskolát vehetne tőle. Mesteri működése abban nyer főként kifejezést, hogy reggel 4—5 perccel hamarabb, délben 4—5 perccel később cseppet és így minden munkástól naponta 8—10 percet elrabol. Szaklapunk hasábjainak más célkitűzései vannak és így nem tartjuk érdemesnek egy alkoholistá garázdálkodásainak bővebb helyet szentelni. Hiszünk, hogy a munkásság megtalálja azt az eszközt, amellyel felemeli a megtévedt embert arra a pontra, ahol újból megtanulja, hogyan kell bánni a szervezett munkássággal. Különbösen Mamina ezekben a boldog napjaiban gondoljon arra, hogy még jöhet dör a kutyára.

Csatlakozva vannak-e a romániai egységes szakszervezetek a Vörös Szakszervezeti Internacionáléhoz? Egy különös jelenség észlelhető most az egységes szakszervezetek kebelén belül. Az egységesítő tárgyalások és Országos Szaktanácsunk azon kijelentése, hogy az egységesítésnek kizárólag egy feltételt szab, az amszterdami Szakszervezeti Internacionáléhoz való csatlakozást, heves vitákra és összetűzésekre adott alkalmat az egységesek között. Egyesek, az úgynevezett mérsékelték, örömmel fogadták szaktanácsunk ezen határozatát és nekik köszönhető, hogy az egységes szaktanács összehívta az egységes szakszervezetek rendkívüli kongresszusát, melynek napirendjén az amszterdami szakszervezeti Internacionáléhoz való csatlakozás kérdése is szerepel. Ez az elhatározás mindenestre örvendetes volt, mert benne egy tisztulási folyamatnak a kezdetét feltételezhette mindenki. Az egységesítés felé vezető út ezáltal mintha komolyan megnyílt volna. Az utóbbi időben azonban az egységes szervezetek egyes vezetői, különösen a bukarestiek, szenvedélyesen ellene fordultak az egységesítésnek. Jelszavuk a következő: „Az Amszterdamhoz való csatlakozás kérdését le kell venni a kongresszus napirendjéről! Az egységes szakszervezeteknek nem szabad földmőkön önállóságukat! Mi az egységesítést nem akarjuk! Mi eredményezte vajjon az egységes vezetőknek ezen hirtelen frontváltoztatását? Ezt a kérdést veti fel a bukaresti „Socialismul“ egyik legutóbbi száma is, amelyben leközli a Vörös Szakszervezeti Internacionálnak egyik hivatalos kimutatását is, amelyben az írnök ki, hogy ez az Internacionála a romániai egységes szakszervezeteket mint saját szervezeteit tekinti. Igaz lehet tehát az a régebbi feltevés, hogy a romániai egységes szakszervezeteket egyes vezetőik, a tömegek tudta és megkérdőjelezése nélkül, tényleg lecsatlakoztatták a moszkvai Internacionáléhoz? Ha ez igaz, úgy az egységes vezetők jelen magatartása és az egységesítés ellen folytatott küzdelmük mindenki előtt érthetővé válik. De ebben az esetben le kell mondanunk minden reményről az egységesítésre vonatkozólag. Mert a Vörös Internacionáléhoz tartozó szervezeteknek nem szabad Amszterdamhoz csatlakozniok, nem szabad egyetlen lépést sem tenniük, amit Moszkva előzőleg nem határozott és nem aprobált. Mindenesetre elérkezett ma már annak az ideje, hogy ebben a kérdésben is végre teljes világosság derüljön. Nem engedhető meg többé, hogy a romániai munkáosztály ezen életbevágó kérdése továbbra is a különböző kommunista manőverekre szölgéljen. Várjuk most az egységes szakszervezetekben tömörült munkástársak választát, mely nem lehet más, mint az Amszterdamhoz való becsületes csatlakozásért való harcuk, — de várjuk az Egységes Országos Szaktanács azonnali és hivatalos választát is.

Rendelet

a külföldi munkások szervezkedése ügyében

A Munkaügyi Miniszterium a külföldi munkások szervezkedése tárgyában rendeletben értesítette az ország összes munkaügyi felügyelőit, melyben rámutat arra, hogy a külföldi munkások szervezkedése előtt semmiféle törvényes akadály nincs és hogy a törvényes sztrájkokban is részt vehetnek. E rendelettel elejét veszi a Miniszterium annak, hogy egyes helyi hatóságok, mint ahogy a múltban tették, a törvényt hibásan magyarázzák és azáltal a külföldi munkások szervezkedését és bérharcait lehetetlenítik tegyék. A rendelet szövege szerint a következőképpen hangzik:

Munkaügyi Miniszter, 1926 okt. 8. 18.100 száma.

Felügyelő Ur!

Mert egyes közigazgatási szervek a munkaügyekből származó összehittközésekről szóló törvényt, sőt még inkább a szakszervezeti törvényt hibásan értelmezik, munkaügyekből származó összehittközések esetében, amikbe a külföldi munkások is beletartoznak, ismeretjük a következőket: hogy sem a munkaügyekből származó összehittközésekről szóló törvény, sem a szakszervezeti törvény nem ismer különbséget a bel- és a külföldi alattvaló munkások között.

Egyedüli törvényes különbség az, hogy a szakszervezetek vezetőségében csakis román állampolgárok lehetnek.

Ez lévén a román állampolgárok javára az egyedüli törvényes megszorítás, nem lehet magyarázat után más megszorításokat is megállapítani, mint pl. megtiltani az idegen munkásoknak a törvényes sztrájkokban való részvételt, vagy hogy nem lehetnek szakszervezeti tagok.

Vezérigazgató: Aligazgató:
Szedlacek sk. Olivashatlan aláírás.

Felolós szerkesztő: Bartalis Sándor.
Kiadó: A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szövetsége

Gutenberg-könyvnyomda Cluj